

Byråkratisk minefelt

Regelverket for offentlige anskaffelser kan forenkles ved å etablere et minimumsregelverk under EUs terskelverdier.

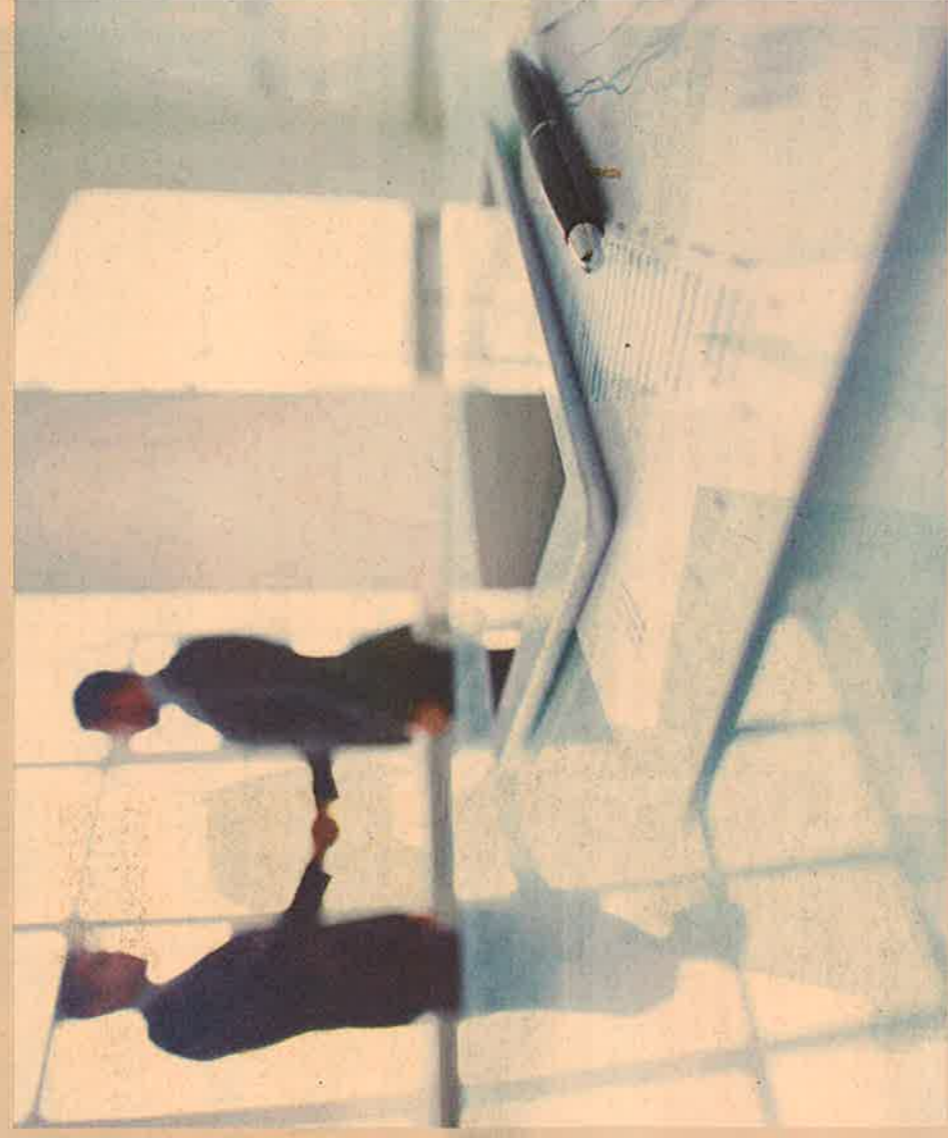
Regjeringen har varslet at regelverket om offentlige anskaffelser skal forenkles. Forenklingssutvalgets forslag til endringer er nå på høring, men det er god grunn til å spørre om utvalget går langt nok i forenkling av regelverket. Konkurransetilsynets forslag er å etablere et minimumsregelverk under EUs terskelverdier der det bærende prinsipp er konkurranse og hvor det blir opp til oppdragsgiver å vurdere hvordan dette best kan oppnås.

Som konkurranseinspektør har jeg det hele og fulle ansvaret for konkurranseloven, og det administrative ansvaret for sekretariatet for Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA). Begge regelverk har konkurranse som er helt sentralt virkemiddel for effektiv ressursbruk. I konkurranseloven er det bedriftenes ansvar å sørge at de ikke opptrer i strid med konkurranseloven. Innenfor offentlige anskaffelser er det detaljerte og omfattende prosedyreregler for hvordan offentlige innkjøpere skal opprette innkjøpsprosesser.

Disse detaljerte reglene har hatt som konsekvens at mange offentlige oppdragsgivere er blitt mer opptatt av å ikke bryte regelverket og ikke bli klaget inn til KOFA enn å få gode resultater. I tillegg har kostnadene ved å foreta anskaffelser eksplodert. I en kartlegging foretatt av Rambøll og Inventura for KS i 2014, fremgår det at gjennomsnittlige transaksjonskostnader for offentlige innkjøp ligger på rundt 100.000 kroner og er nesten tre ganger så høye som snittet i EU.

Men de detaljerte reglene har også konsekvenser for tilbydere. Mindre bedrifter avstår ofte fra å levere anbud til offentlige oppdragsgivere fordi de ikke har tilstrekkelig kompetanse i regelverket til å levere anbud. Andre bommer på formalfeil og blir avvist. Og det er lett å gjøre feil.

Noe av det som skaper utfordringer når det gjelder å forenkle dagens regelverk, er de grunnleggende prinsippene i loven; likebehandling, konkurranse, forutberegnelighet, gjennomskiktighet, etterprøvharehet og proporsjonalitet. Når

Norge har i dag et av de mest detaljerte og strenge regelverkene for offentlige anskaffelser i Europa. Foto: istock

Skal regelverket forenkles, må en for det første vurdere om alle prinsippene er like viktige, og hvilke som må inn i loven.

Typen forenklingstiltak som å liste alle prinsippene i en liten brosjyre er ingen forenkling

Kronikk Christine B. Meyer

KOFA får inn klager på offentlige anskaffelser, så vurderes eventuelle brudd på regelverket opp mot de grunnleggende prinsippene.

Skal regelverket forenkles, må en for det første vurdere om alle prinsippene er like viktige, og hvilke som må inn i loven. Typen forenklingstiltak som å liste alle prinsippene i en liten brosjyre er ingen forenkling. Det er på linje med å forenkle statens personalhåndbok ved å redusere størrelsen fra 12 til 10. Det som vil være forenkling er å stille mellom skal- og bør-prinsipper. Skal-prinsipper er prinsipper de offentlige oppdragsgiverne må forholde seg til, bør-prinsipper kan ivaretas gjennom veiledere.

En annen utfordring er at regelverket rives mellom flere mål. Regelverket er både ment som et instrument til å oppnå effektiv bruk av samfunnets ressurser gjennom bruk av konkurranse, men regelverket er også - etter hvert - rettet mot å forebygge korrupsjon. Det å ha krav om konkurranse

for offentlige innkjøp bringer oss et godt stykke på vei i å forebygge korrupsjon og kameraderi. Problemet er at dette hensynet er blitt et selvstendig moment når det gjelder å opprettholde et stadig mer omfattende og detaljerte regelverk. Jo mindre rom for skjønn og tillit til offentlige oppdragsgivere. Og det å ikke ha tillit er kostbart.

I tillegg er det en reell konflikt når det gjelder åpenhet og transparens i anskaffelser. Åpenhet kan være viktig for å bekjempe korrupsjon, men for stor åpenhet kan samtidig skade konkurransen ved at konkurranter får innsyn i hverandres tilbud. Slike avveininger gjør ikke praktiseringen av regelverket enklere.

Norge har i dag ett av det mest detaljerte og strenge regelverket for offentlige anskaffelser i Europa. Årsaken er at vi har valgt å adoptere nærmest hele EUs omfattende regelverk for anskaffelser også under EUs terskelverdier. Andre land som

Irland og Storbritannia ligger på andre enden av skalaen, og har valgt å kun implementere regelverket over terskelverdiene. Under terskelverdiene er det kun generelle anbefalinger for hvordan offentlige oppdragsgivere bør oppføre seg.

Det kan være gode grunner å fortsatt ha et minimumsregelverk under terskelverdiene for å ivareta at anbud blir lyst ut på konkurranse. Samtidig viser erfaringene med EUs regelverk at vi bør bruke de frihetsgrader vi har til å lage et enkelt regelverk under terskelverdiene. Til syvende og sist er vi avhengig av at offentlige innkjøperne selv tar ansvar for å gjøre gode innkjøp, og da må ikke regelverket være et byråkratisk minefelt.

Christine B. Meyer, konkurranseinspektør

Se flere innlegg
Side 30-31

Debattansvarlig: Sverre Strandhagen **Telefon:** 22 00 13 93 **Epost:** debatt@dn.no **Telefaks:** 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom **Underinnlegg/replikk:** Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) **Legg ved portrettfoto.**

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.